

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

<i>Autor práce:</i>	Bc. Ondřej Hrách
<i>Název:</i>	<i>Vyhledky překladatelské profese v éře moderních technologií: interdisciplinární pohled</i>
<i>Akademický rok:</i>	2019/2020
<i>Vedoucí diplomové práce:</i>	PhDr. et Bc. Tomáš Svoboda, Ph.D.
<i>Oponent:</i>	doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D.

Diplomovou práci Bc. Ondřeje Hrácha jsem přečetl s velkým zaujetím, od začátku do konce. Jedná se o relevantní sondu do problematiky profesních aspektů překladatelské činnosti, zaměřenou na vliv překladových technologií na vývoj profese. Cílem práce bylo katalyzovat dialog mezi praktikujícími překladateli a vývojáři překladových technologií, popřípadě představiteli akademické sféry, kteří se zabývají danou problematikou.

Práce je rozdělena na dva stěžejní oddíly – část teoretickou a empirickou. V teoretickém oddílu jsou náležitě popsány cíle práce (včetně šesti hypotéz) a specifika překladových technologií, popřípadě profesních aspektů překladatelské činnosti. V empirické části autor práce uplatňuje metodu dotazníkového šetření (zaměřeného na ČR) a řízených rozhovorů či jiného typu komunikace s odborníky. Dotazování jsou představitelé akademické sféry (translatologové a odborníci na zpracování přirozeného jazyka), vývojáři, popřípadě představitelé technologických firem. Diplomantovi se podařilo oslovit skutečně čelné představitele z daných oborů, mnohdy se světovým renomé. Postřehy získané dotazníkovým šetřením mezi českými respondenty z překladatelské praxe jsou předloženy dotazovaným odborníkům a jejich odpovědi jsou reprodukovány a usoustavněny.

Kladně hodnotím zvolenou metodu, včetně náležitě práce se stanovenými, popřípadě upravenými hypotézami. Cíl práce, ani hypotézy, které se na jeho dosažení podílely, autor neztratil ze zřetele, přičemž nakládání jak se sekundární literaturou, tak empirickým materiálem je zcela náležité. Rovněž je potřeba pochválit názornost prezentace informací, kdy práce předkládá řadu přehledů a grafů. Autor práce vychází z odpovídající a zcela aktuální sekundární literatury, české i zahraniční. Především se jedná o anglicky psanou odbornou literaturu a zdroje, což je potřeba vyzdvihnout s ohledem na okolnost, že studijní zaměření diplomanta se orientovalo na jiné dva světové jazyky.

Hlavní přínosy diplomové práce spočívají v závěrech týkajících se jejích šesti hypotéz, avšak především v tom, že práce zcela naplňuje vytčený cíl, a to „podpořit dialog mezi profesionálními překladateli a odborníky na překladové technologie“ (str. 4). Tento pokus o navázání interdisciplinárního dialogu v této formě v České republice doposud chyběl, práce tak pro všechny zúčastněné strany otevírá možnost získat podnětné informace a inspiraci.

Diplomant se v této snaze o zajištění dialogu vcelku důsledně snaží o nestrannost, z čehož plyne i fakt, že postřehy získané empirickým šetřením jsou namnoze předloženy (ocitovány) a nejsou již následně doplněny explanací. Tento aspekt by mohl představovat podnět k možnému dalšímu rozpracování výzkumu. Rovněž by bylo možné v závěru shrnout

omezení, která zákonitě vyplynula z uplatnění metody a podoby výzkumu samotného (autor tyto postřehy zmiňuje v textu průběžně). Jako výhled do budoucna se nabízí i pokračování započatého dialogu, přičemž nyní by „na řadě“ byli opět představitelé překladatelské profese. Patrně by se podařilo úspěšně oponovat některým názorům odborníků na zpracování přirozeného jazyka, názorům místy snad až příliš (z jejich pohledu) optimistickým. Mám na mysli např. míru nahraditelnosti překladatelů strojovým překladem, a to zejména vezmeme-li v úvahu oblasti, kde je s chybným překladem (ať už strojovým nebo lidským) spojená vysoká míra rizika, jako je zdravotnictví, právní oblast, politika/diplomacie apod. Ani tato má poznámka však není výtkou vůči práci, spíše podnětem pro eventuální další zpracování problematiky.

Ve srovnání s jinými diplomovými pracemi s částečným teoretickým zaměřením obsahuje posuzovaná práce relativně časté odkazy na wikipedii, což je praxe, která se obecně nedoporučuje kvůli crowdsourcingové povaze tohoto zdroje on-line. Autor práce se nicméně k nakládání se zdroji vyjadřuje takto: „Nemalá část referencí odkazuje na nevědecké online zdroje [...] proto, že nejspíš i kvůli rychlému vývoji v oblasti jsem spoustu informací dokázal vyhledat pouze v těchto pramenech“ (str. 7). Jedná se tedy o postup reflektovaný.

Pokud jde o jazykové a technické zpracování, je práce na výborné úrovni. Obsahuje grafická znázornění zjištěných jevů (41 obrazových materiálů – grafů – v samotném těle práce a další v přílohách) a ani po typografické stránce jí nelze nic vytknout.

S výše uvedeným souvisejí i mé **otázky k diskuzi**:

- Jaká doporučení ze studie vyplývají pro výuku v Ústavu translatologie FF UK (s ohledem na okolnost, že autor diplomové práce je absolventem bakalářského stupně studia v ÚTRL a absolvoval zde výuku i v magisterském stupni).
- Jak ovlivnil výzkum Vaše osobní preference, pokud jde o následnou dráhu a profesní uplatnění?
- Jakým směrem by se podle Vašeho názoru v dané oblasti (kromě výše uvedených podnětů) mohl ubírat návazný výzkum?

Shrnutí

Diplomant od počátku pracoval s relevantní literaturou a náležitě si osvojil potřebné teoretické zázemí. Zvolenou metodu práce uplatnil důsledně a nestranně. Práce naplňuje cíl, jež si autor vytkl, a to „zprostředkování interdisciplinárního dialogu mezi českými překladateli a odborníky na překladové technologie z řad vývojářů a akademiků“ (str. 101). Práce je kvalitní studií, je inovativní a mimořádně podnětná, s dopadem do aktuální praxeologie a výuky překladu v ČR i mimo ni. S ohledem na tyto kvality práce a na její zaměření (dialog zúčastněných stran, k nimž patří VŠ pracoviště i profesní sféra) doporučuji publikování diplomové práce v podobě monografického spisu.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze dne 31. srpna 2020

Tomáš Svoboda